

ne veniant; post pubertatem verò valet ut fideicommissaria.

ASSERTIO LXXXII.

Reciproca substitutio dicitur, quoties duobus, vel pluribus hæredibus institutis, eos invicem substituit testator, sic ut unus in alterius defectum subrogetur: & verbis singularibus facta censetur, si ita dictum fuerit: *Cajum, & Mævium instituo, & Cajus substituo Mævium, & Mævius substituo Cajum*: quod si testator ita dixit: *Sempronium, & Titium instituo, & eos invicem substituo*, etiam reciproca facta dicitur, sed verbis specialibus.

ASSERTIO LXXXIII.

Reciproca substitutio verbis generalibus concepta dicitur, quando testator ita substituit: *Titius, & Sempronius, uter eorum vivet, hæres mihi esto*, nec dicitio illa *mibi* pupillarem substitutionem impedit, si qualitas personarum eam patiatur. Idem etiam dicendum erit, si testator sic adjiciat: *Titius & Sempronius invicem substitui mihi hæredes esto*; reciprocè enim substituti dicuntur.

ASSERTIO LXXXIV.

Reciproca substitutio aliquando vulgarem tantum substitutionem continet, sicuti quando fit duobus ætate majoribus, vel quando fit uni puberi, & alteri impuberi: Aliquando vulgarem, & pupillarem, sicuti quando fit duobus filiis impuberibus: Aliquando vulgarem, pupillarem, & exemplarem; veluti quando fit duobus filiis impuberibus furiosis, seu mente captis: quod si filiis majoribus, mente captis, vel furiosis facta sit, vulgarem continet, usque ad hæreditatis additionem; deinde adita hæreditate, exemplarem tantum.

ASSERTIO LXXXV.

Fideicommissaria substitutio sub Reciproca non continetur, nisi testator reciprocè substituendo ita dixerit: *Quos invicem substituo vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum*; vel nisi cum Reciproca conjuncta sit Compendiosa: tunc enim fideicommissaria comprehenditur, ex quo compendiosa habet tractum temporis in futurum, quo fideicommissaria designatur.

ASSERTIO LXXXVI.

Inter cætera, quæ ad ordinanda testamenta pro forma, aut solemnitate necessariò desiderantur, omnibusque necessaria, & communia sunt, principale jus est de liberis hæredibus instituendis, vel nominatim exheredandis: quod ita parentibus incumbit, ut ipsis non sufficiat generalis illa observatio, quæ jure testari cæteris adstringit; hoc est forma, & solemnitate à jure introducta; sed illa quoque requiratur, ut scilicet liberos jam natos, vel quos nascituros sperant, hæredes instituant, vel exheredes nominatim faciant; ne alias eorum præteritione, aut ab initio nullum sit testamentum, aut ex postfacto rumpi debeat.

ASSERTIO LXXXVII.

Liberorum appellatione, tam masculi, quam foeminae, tam nati, quam nascituri, & tam priores, quam posteriores filii continentur: cæterum in materia præteriti non tam latè patet appellatio prædicta, sed ad natos duntaxat refertur verbum *liberis*, filii verò nondum nati sub verbo *posthumis* continentur. Deinde Pandectarum jure verbum præfatum ad filios tantum masculos referendum, id evincit, quod foeminarum, nepotum, & aliorum deinde institutio, aut exhereditatio non tam præcisa sit, sed eos, inter alios exheredari sufficiat, ut Justinianus expressit.

ASSERTIO LXXXVIII.

Præteritio quid, & quotuplex, diversimodè explicarunt Doctores: mihi admodum placet, præteritionis triplicem speciem constituendam. Deinde sic definiendum, ut silentium sit non expressè instituti, vel nominatim exhereditati.

ASSERTIO LXXXIX.

Exhereditatio nominatim facta dicitur, quoties filii exhereditati nomen, aut pronomen, vel cognomen exprimitur: vel cum unicus tantum filius testa-

toris existit, & filius exhæres esto dicitur. Sed si plures filii sint, & ita exhereditatio concipiatur, benigna interpretatione non valet; & consequenter testamentum redditur nullum.

ASSERTIO XC.

Exhereditationem verbis contumeliosis factam, valere certum est, institutionem verò, vel legatum hujusmodi verbis adjectis, vitari, Communis existimat, quæ lege quadam Partitæ approbatur: in puncto tamen stricti juris vera non est; idcirco cum Socino, & Cumano libentius probaverim, institutionem, & legatum in quocunque valere indistinctè, et si verba contumeliosa adjecta fuerint, dummodò sublata turpi, vel injuriosa demonstratione, certa remaneat hæredis, vel legatarii persona.

ASSERTIO XCI.

Exhereditatio his verbis facta: *Ex adulterio natum exheredem facio*, licet ab initio valida sit; si tamen filius, quia natus ex adulterio exhereditatus, probat se filium testatoris esse, exhereditatio non valet, unde & Carbonianam eo casu habere debet.

ASSERTIO XCII.

Filii ab hæreditate parentum, nisi certo judicio, aut dispositione certa sunt removendi: idcirco sub conditione exheredari non possunt, quoniam cum conditio sui naturæ adesse, vel non ad esse possit, filiorum jus incertum esset, vel in suspensio maneret, & conditione pendente præteriti dicerentur, quicquid Cumanus repugnat.

ASSERTIO XCIII.

Exhereditatio conditionalis non tantum in filio suo hærede, sed & in omnibus liberis, qui exheredari possunt, vitiosa est, quicquid Recentiores nonnulli in contrarium contendunt. Differt tamen inter prædictos in hoc, quod in filio suo vitiosa exhereditatio pro præteritione habetur, & nullum reddit testamentum paternum: In aliis verò liberis licet vitiosa sit, & præteritionem inducat, per eam tamen testamentum non redditur nullum, sed vel jus accrescendi ad certam portionem eis præstat jure civili, vel bonorum possessio contra tabulas datur jure prætorio, quæ non daretur si rite exhereditati forent.

ASSERTIO XCIV.

Exhereditatio facta inter personas unius gradus valida est, & filius per eam à toto illo gradu submovetur, non à sequentibus: quod si in principio testamenti fiat, ad omnes gradus pertinet; sed post omnes gradus, vel in fine scripta exhereditatio, ad gradum proximè antecedentem tantum refertur, contra Communem, idque de jure communi: de jure verò Regio propter legem quandam Partitæ, Communis prævaleret: item & jure Authent. quo cum causæ expressione exhereditatio fieri debet.

ASSERTIO XCV.

Filius si præteritus sit à primo gradu, & exhereditatus à secundo, primus ille gradus nullus est à principio, & habetur perinde ac si scriptus non esset; idcirco testamentum valet, & ab eo gradu incipit, in quo exhereditatus est filius. In posthumo contra observatur; nam primus gradus, à quo posthumus præteritus est, valet ab initio mero jure, licet rumpatur postea nato posthumo, qui in eo gradu invenit hæreditatem, & ad suam utilitatem illud rumpit, unde & sequens rumpi debet, nec jure subsistere potest.

ASSERTIO XCVI.

Testamentum in quo filius præteritus, usque ad eò nullum est, ut quamvis filius vivo patre decedat, jure non valet. Sed si posthumus præteritus vivo patre moriatur, ex constitutionibus Adriani, & Antonini testamentum convalescit: fortassis hoc ideo, quod testamentum ab initio valuerit, & non nisi mortuo patre rumpi poterit; unde facilius sustinetur, cum validum fuerit à principio, quam cum filius in potestate præteritus est, quo casu testamentum nullum est ab initio.

ASSER-

ASSERTIO XCVII.

Testamentum ut valeat, jure noviori authent. non sufficit, quod filius nominatim exheredetur, sed quod expressè certà causà exhereditatio fiat, necesse est; aliàs causà non expressè testamentum nullum erit nec ad impugnandum illud, filius habebit necesse inofficiosi testamenti querelam intentare.

ASSERTIO XCVIII.

Gallus Aquilius qui formam induxit, quæ nepotes posthumi ab avis possent hæredes institui, familiaris, & collega fuit Ciceronis; sub Imperio Marci Antonii Philosophi floruit, postea Præceptor Commodi Imperatoris creatus est, ac denique Septimum Severum docuit, & Papiniani Magister fuit.

ASSERTIO XCIX.

Posthumi propriè dicuntur, qui posthumatum, & sepultum patrem nascuntur: Nati verò ante mortem, improprie, vel ex juris interpretatione, quia agnoscendo ad instar posthumorum testamentum rumpunt.

ASSERTIO C.

Scævola Jureconsulti disputationem totam versari circa formulam Galli Aquilii, & legis Vellejæ, imprimique Galli Aquilii, formulam, cautionemve retulisse, postmodum ex *quidam rectè*, usque ad *quidam de lege*, eundem Gallum interpretatum fuisse, ac denique ex *quidam de lege*, usque in *finem legis*, Velleii sententiam explicasse.

ASSERTIO CI.

Gallus Aquilius de posthumis tractasse, qui verè, & propriè posthumi sunt, id est de his, qui mortuo jam parente nascuntur: Legem Vellejam de his qui non tam propriè posthumi, quam posthumorum loco habentur, id est, qui vivo testatore nascuntur.

ASSERTIO CII.

Galli Aquilii cautionem, & legis Vellejæ provisionem non intelligendam de filiis posthumis, sed de his, qui descendunt ab illis, hoc est de nepotibus, & pronepotibus posthumis, nec indistinctè de omnibus, sed de illis duntaxat, qui si facti testamenti tempore nati essent, non forent sui hæredes testatori, utpote quia præcedebantur à patre, tales tamen sunt, ut patre defuncto sui hæredes futuri sint, ac hæredes non instituti, vel nominatim non exhereditati ad similitudinem filiorum rumpent testamentum ante ipsorum nativitatem ab avo factum, idque vel agnatione, vel successione.

ASSERTIO CIII.

Posthumi sui mentionem factam in jure negari non posse; idcirco communem Doctorum divisionem placere, ut posthumi quidam sint sui, quidam alieni. Posthumus suus dicitur ille, qui si vivo patre nasceretur, in ejus potestate esset futurus, & primum locum in successione obtineret: alienus verò dicitur, qui etiam si vivo testatore nasceretur, inter suos ei hæres futurus non esset.

ASSERTIO CIV.

Posthumus suus hæres dicitur non dum in utero est (tunc enim magis propriè dicitur venter) sed postquam in lucem editus est; tunc tamen retractatus intelligitur, atque in potestate, & consequenter suus hæres fuisse: idque favore quodam introductum, quo posthumus omnia jura in tempus nascendi reservantur.

ASSERTIO CV.

Posthumi sui institutionem lege 12. Tabularum prohibitam fuisse, & mediâ Jurisprudentiâ inventam, falsò intellexisse Alciatum; idcirco cum communi sententia verius esse, lege ipsa 12. Tabularum talem institutionem permissam.

ASSERTIO CVI.

Posthumi alieni institutionem lege 12. Tabularum, potius videri permissam, quam prohibitam, quicquid in contrarium nonnulli contendunt.

ASSERTIO CVII.

Institutionem posthumi factam à matre jure civili non tenuisse, quoniam foemina habere non poterat.

Joan. del Castiljo Quotid. Controv. Juris, Tom. I.

rat posthumos suos, hoc est in potestate.

ASSERTIO CVIII.

Posthumus nepos, de quo Gallus Aquilius tractavit, non simpliciter, aut absolutè alienus dici potest, quicquid aliter existimaverit Communis; nam licet attempto tempore testamenti suus non esset, quia præcedebatur à patre, tamen attempto tempore mortis avi, à nemine præceditur, sed primò locum obtinet sublato jam patre de medio; idcirco consuluit Gallus talem posthumum in id tempus instituendum, quo futurus esset suus.

ASSERTIO CIX.

Gallus Aquilius nihil statuisse contra communes juris civilis regulas (nec enim poterat) sed duntaxat cautionem excogitasse, qua posthumi nepotes institui possent, qui tempore testamenti à patre præcedebantur: deinde nec jus novum induxisse in suo consilio, sed ex jure, quod erat, præfatam cautionem adinvenisse, quæ pro testamentorum conservatione valde utilis, & necessaria fuit.

ASSERTIO CX.

Gallus Aquilius, & legem Vellejam non intendisse per formulas prædictas, ut nepotes posthumi ex hæreditate avi aliquid consequi possent, cum à patre præcederentur, sed duntaxat curasse, ne testamentum rumpent cum à nemine præcedebantur, & se institutos non inveniebant.

ASSERTIO CXI.

Galli Aquilii formula, aut consilio, nepos ex filia non continetur, quia nepotem ex filia rectè potest avus præterire, nec præteritus rumpit testamentum.

ASSERTIO CXII.

Aquæ, & ignis interdictio olim apud Romanos in usu fuerat, & morti ipsi æquiparabatur, sed postmodum paulatim hujusmodi poena in usu esse desit, & ejus loco deportatio successit, quæ cum jure civili, & civitatem, & bona auferat, velut mors quædam judicatur eodem jure: unde in consilio, aut formula Galli Aquilii institutionem posthumi in casum mortis factam: rectè extendit Jureconsultus Scævola ad casum interdictionis aquæ, & ignis, sive deportationis, quæ in ejus locum successit.

ASSERTIO CXIII.

Scævolam Jureconsultum, institutionem posthumi ad casum deportationis traxisse, non ut quæstionem potestatis solum proponeret, sed ut ostenderet testatorem concipientem posthumi institutionem in casum mortis duntaxat juxta formulam Galli Aquilii, voluisse etiam eveniente simili casu posthumum admitti, quamvis casus eveniens expressus non esset.

ASSERTIO CXIV.

Scævola Jureconsultus dum casum emancipationis, mortis casui similem facit, tacitè, apertè tamen quæstionem potestatis declarat; frustra enim ad casum emancipationis casum mortis extenderet, si ad eum casum, & similes concipi posse institutionem non supponeret.

ASSERTIO CXV.

Casum emancipationis, quem ad extensionem casus mortis Scævola adduxit, non pertinere ad filium, cujus emancipatio institutionem non infirmat, licet jura sui hæredis auferat, sed ad nepotem, qui præteritus fuit, ideoque non obstat pronepoti posthumo.

ASSERTIO CXVI.

Cum lege 12. Tabularum libera disponendi de rebus propriis facultas esset testatoribus concessa, & exheredandi filios, quos & occidere licebat; filii olim testamenta parentum, in quibus exhereditati erant, nullo jure rescindere poterant, sed per exhereditationem à successione eorum excluderentur omnino.

ASSERTIO CXVII.

Qua ratione veteres Prudentes ad fugiendum legis 12. tabularum rigorem induxerunt, ut filii, qui non poterant allegare, patres, eos exheredare non potuisse, colore dementiæ parentum, quasi sanæ

O o 2 mentis

De substitutione reciproca, quam & Breviloguam appellant Doctores, affert. 4.

De liberis, & posthumis hæredibus instituendis, vel exheredandis: Item & de præteritione eorum, de consilio Galli Aquilii circa nepotes, & de lege Velleia, affert. 30.

De inofficioso testamento, affert. 11.

mentis non essent, testamentum accusarent; & hoc quidem, non quasi verè furiosi, vel dementes testati fuerint, sed rectè quidem fecerint testamentum, ut pote, qui instituere, vel exheredare dumtaxat tenebantur, sed non ex officio pietatis; nam si verè furiosi essent, vel dementes, testamentum nullum esset.

ASSERTIO CXVIII.

EX his securè probaverim, lege 12. Tabularum querelam inofficiosi testamenti cognitam non fuisse; imò eo jure liberè, & sine querelæ metu filium, etiam absque alia, quàm exheredationis causâ ab hereditate patris cum effectu submoveri potuisse.

ASSERTIO CXIX.

Filius in potestate suorum hæredum nomen indultum est, ac lege 12. Tabularum, ne judicio quidem parentum, nisi certis de causis ab hereditate eorum submoveri poterant; in causis autem longè à veritate aberrarunt Doctores: verissima sententia est, verbum, nisi certis de causis, quod in jure Pandectarum reperitur, ad exheredationem, & emancipationem referendum esse, per quas filius ab hereditate patris submoveretur, non verò ad legitimas alias causas, quæ multò post à Justiniano introducæ fuerunt.

ASSERTIO CXX.

Verbum nisi certis de causis, quod in jure Pandectarum reperitur, hoc est, in l. cum ratio, ff. de bonis damnatorum, non referendum ad causas propter quas filius exheredatus, de inofficioso testamento agens, non obtinebat, quod nonnulli Recentiores existimaverunt, sed falso quidem, utpote cum in versiculo, an ne judicio quidem, illius legis, de jure duodecim Tabularum loquatur Jureconsultus Paulus, quo inofficiosi testamenti querela non erat cognita.

ASSERTIO CXXI.

Inofficioso testamentum dicere, hoc est, allegare quare exheredari, vel præteriri non debuerit, doctoreque immerentem se, & idè indigne præteritum, vel etiam exheredatione submotum. Unde inofficiosi testamenti querela agens, & actionem personalem, & accusationem proponit; accusat enim iniquitatem parentis, quod eum exheredaverit, deinde & testamentum rescindi postulat, ac denique hereditatem postulat.

ASSERTIO CXXII.

Querela inofficiosi testamenti non est idem cum petitione hereditatis, sed in multis longè dissimilis, contra Recentiores.

ASSERTIO CXXIII.

Querela inofficiosi testamenti frequens est; omnibus enim datur tam parentibus, quàm liberis, hoc est ascendentibus, & descendibus: fratribus ita demum, si tarpis persona fuerit instituta, non aliàs, idque tam Digestorum, quàm Codicis jure. Filius verò fratrum, & cæteris collateralibus, qui sunt ultra fratrem, denegatur omninò.

ASSERTIO CXXIV.

Inofficiosi testamenti querela, non solum exheredationis filii jure Digestorum dabatur, sed etiam institutis in minori parte, quàm esset Legitima, vel fideicommissis, aut legatis gravatis; sive à linea materna præteritis.

ASSERTIO CXXV.

Jus agendi ad supplementum filii competens, jure Codicis introductum, nec jure Digestorum cognitum: unde in quibus casibus hodie potest ad supplementum filii agere, Digestorum jure inofficiosi testamenti querela poterat experiri.

ASSERTIO CXXVI.

Posthumi exheredatione, etiam novo jure Codicis testamentum mero jure valere, & ad ejus rescissionem, necessariam esse inofficiosi querelam, tametsi posthumus nullam causam ingratitude committere possit, contra Communem defenditur.

ASSERTIO CXXVII.

Acquirenda hereditatis verbo, omnes modi comprehenduntur, quibus hereditas delata quæri poterat:

hoc est, aditio, pro hærede gestio, agnitio, creatio, & immixtio; hi tamen licet aliquando confundantur, sive promiscuè accipiantur à Jureconsultis: propriè tamen inter se differunt.

ASSERTIO CXXVIII.

Aditionem, & pro hærede gestionem idem non esse, sed diversa, contra Bartolum.

ASSERTIO CXXIX.

Aditio, & repudiatio extraneorum, immixtio, & absentio suorum.

ASSERTIO CXXX.

Mittenda hereditatis verbum in genere sumptum, omnes modos comprehendit, quibus qui desit hereditatem acquirere, hoc est repudiationem, recusationem, absentionem, & omissionem, & magis propriè omitti hereditas dicitur, quàm amitti, propterea quod amitti verbum, jus jam quæsitum denotat, quod repudiatione, & aliis modis similibus adaptari non potest.

ASSERTIO CXXXI.

Hereditas ab hero, id est domino appellatur; veteres enim hæredes pro dominis appellabant: & definitur, ut sit successio in universum jus, quod defunctus habuit; intelligendo tamen, ut verbum successio loco generis apponatur, & activè accipiatur, ut scilicet quandam fictam personam efficiat, quæ testatorem ipsum representat.

ASSERTIO CXXXII.

Hereditas prout est persona ficta, quæ defunctum representat, interim dicitur, dum hæres non adit, & per ejus aditionem extinguitur; tunc enim hæres existit, qui rerum hereditarium dominus est, & verè defunctum representat. Cæterum quatenus accipitur pro patrimonio defuncti, & universitate illa bonorum, quæ ad heredem pervenit, adhuc post aditionem hereditas dici potest.

ASSERTIO CXXXIII.

Ines, & effectus, propter quos aditio hereditatis faciendâ est, utiles sunt, puta ne irritum testamentum fiat nullo adente, utque adita hereditate peti possint in testamento relicta, utque habeant aditione facta creditores, cum quibus pro debitis experiantur, & ne vacua dominia, seu bona diutius sine domino sint.

ASSERTIO CXXXIV.

Hereditas pro parte adiri non potest, & pro parte repudiari, sive simul, sive discretis partibus delata fuerit; absurdum enim est, ut quis pro parte approbet judicium testatoris, & pro parte rejiciat: vel quia fictione juris defunctus pro parte tantum representari non potest, sicut nec naturâ fieri potest, ut qui pro parte vivat, & pro parte mortuus sit, aut propter repugnantiam juris, quod non patitur, ut quis pro parte decedat testatus, & pro parte intestatus, & ad hæredes quoque ab intestato extendi potest, ut objectioni quorundâ satisfiat.

ASSERTIO CXXXV.

Filius hæres institutus à parente, Legitimam tantum agnoscere, quæ jure hereditario defertur, & reliquâ hereditatem repudiare non potest, sed pleno jure adire hereditatem, aut eam in solidum repudiare debet.

ASSERTIO CXXXVI.

Hæres institutus, quandiu de jure civili, vel de jure prætorio admitti potest, substitutioni locus non est.

ASSERTIO CXXXVII.

Jus adeundi hereditatem civile est, & triginta annorum spatio durat, quidquid alii aliter sentiant, nec tollitur nova Justiniani constitutione, quæ sub titulo C. de jure deliberandi, continetur, & dumtaxat procedit quando hæredi ad deliberandum, vel adeundum terminus præfigitur.

ASSERTIO CXXXVIII.

Hæres institutus, à jure adeundi universaliter licet non excludatur nisi spatio annorum triginta; tamen à petitione aliquarum rerum particularium, quæ cum titulo, & bona fide possessa sint, decem annis inter

De adquirenda vel omittenda hereditate, assertio 1.

ter præsentem, & viginti inter absentes excluditur.

ASSERTIO CXXXIX.

Filiusfamilias, vel servus hereditatem delatam nisi jussu patris, vel domini adire non possunt, nec etiam acquirere nisi ipsi volentibus, aut jubentibus: quoniam hereditas sui naturâ & debita continet, & credita, quibus obligatur hæres adeundo; Pater autem, vel Dominus sine consensu, & voluntate, æri alieno obligari non debent.

ASSERTIO CXL.

Bonorum possessio, & restitutio ex fideicommissio licet non requirant jussu patris præcedere, sicut hereditatis aditio requirit, sed sufficiat, quod sequatur; ex eis tamen non antea obligatur pater, quàm ratum habeat quod à filio gestum est.

ASSERTIO CXLI.

Filiusfamilias sine jussu patris etiam opulentam hereditatem adire non potest, contra Jafonè, & alios.

ASSERTIO CXLII.

Filiusfamilias quamvis ex omni causa & contractu, tanquam paterfamilias obligetur, tamen hereditatem adeundo absque jussu parentis, creditoribus non obligatur.

ASSERTIO CXLIII.

Filiusfamilias nova Justiniani constitutione adire potest hereditatem, etiam si pater dare licentiam recuset, & pleno jure, hoc est in proprietate, & usufructu eam acquirat: inscio tamen, aut inconsulto patre adire non potest, cum Angelo, & Jafone: quorum sententia in stricta disputatione verior est, contraria tamen expressim probatur lege quadam Partitæ, quæ in praxi obtinebit.

ASSERTIO CXLIV.

Hereditas non adita regulariter non transmittitur ad hæredes, nisi ex potentia suitatis, vel sanguinis, vel ex capite juris deliberandi: ex quocunque tamen capite transmissio fiat, hereditas ut adeunda transmittitur, non ut adita; unde hæres ipse poterit illam adire, vel repudiare, sicut defunctus poterat.

ASSERTIO CXLV.

Conditionis definitiones quamplurimæ ab Azone, & aliis traduntur; mihi semper placuit Bartoli definitio, ut conditio sit futurus eventus in quem dispositio suspenditur: Unde deducitur manifestè, quod quæ ad præsens, vel præteritum tempus confertur, non dicitur propriè conditio.

ASSERTIO CXLVI.

Conditiones de præterito, vel de præsentem, licet propriè conditiones non sint, tamen de Legitima filii ipso jure tolluntur ex nova constitutione l. quoniam in prioribus, C. de inofficioso testamento. Quia saltem moram aliquam, aut dilationem afferunt, quæ verbis ejus legis, & intentioni Imperatoris repugnant.

ASSERTIO CXLVII.

Quæ facti sunt cum non præsumantur à jure, & conditio quid facti esse dicatur, probamus libenter opinionem dicentium, dispositione in dubio præsumi potius puram, quàm conditionalem: id quod non procedit, quando lex subintelligit conditionem in actu, vel natura ipsius rei significat eam, aut mens testatoris ita suadet.

ASSERTIO CXLVIII.

Inter conditionem, & modum permultæ sunt differentie; inter alias tamen duæ præcipuæ notantur. Prima, quod conditio impleri debet antequam actus perficiatur: Modus verò impleri potest post dispositionem & actum perfectum. Secunda, quod Modus non impedit acquisitionem fieri ab initio, licet resolvatur eo deinde non impleto; Conditio verò impedit acquisitionem ab initio, quoniam nihil ponit in esse, donec ei fuerit satisfactum.

ASSERTIO CXLIX.

Dispositioni quando talia verba adjiciuntur, ut significare videantur conditionem, vel modum, in dubio præsumitur potius modus, quàm conditio.

ASSERTIO CL.

Conditionis implementum in contractibus, ad tempus contractus retrotrahitur, & consequenter quoad nonnullos effectus Juris id tempus expectatur, dummodò extremorum habitas sit, aliàs secus: in ultimis verò voluntatibus prædicta retrotractio non fit; idcirco quoad eosdem effectus, is dies consideratur, quo cedit legatum, cum communi, contra Donellum, & alios.

ASSERTIO CLI.

Legatum sine die vel conditione relicto præsens est; legatum verò purum differt à legato præsentem, nec idem sunt purum legatum, & præsens, cum Recentioribus, contra Communem.

ASSERTIO CLII.

Cum tempus favore debitoris in dubio appositum censetur, & quilibet juri pro se introducto possit renunciare, consequens fit, ut legatum in diem certam relicto, etiam invito creditore, ante diem ab hærede solvi possit.

ASSERTIO CLIII.

Hæredes mariti, qui intra annum dotem uxori redere tenentur, posse non expectato anno, statim dotem restituere, ut sic excusentur intra annum à præstatione alimentorum, quæ debentur mulieri, donec ei non solvitur dos.

ASSERTIO CLIV.

EX legato in diem certam relicto, ante adventum diei, statim obligatio nascitur, quamvis petitio, vel executio in diem differatur, cum sententia communi.

ASSERTIO CLV.

Verbum cum morietur, vitæ tempus amplectitur; idè licet jure antiquo, post mortem suam nemini hereditas, vel legatum relinqui possit, tamen cum morietur hæres, vel legatarius, utiliter legabatur.

ASSERTIO CLVI.

Testatores, qui impossibiles conditiones in testamentis adjiciunt, per errorem eas adjecisse videntur, & eo animo, ut vellent ne ultimæ voluntati nocerent; ideo pro non scriptis habentur, & dispositiones puræ remanent, & validæ.

ASSERTIO CLVII.

Ed in contractibus contrahentes, non per errorem, sed consultò eas apposuisse videntur, nec contrahendi, utilè negotium gerendi animum habuisse, illusorium potius & inanem actum efficere voluisse; idcirco impossibili conditione adjecta, contractus vitiantur.

ASSERTIO CLVIII.

SI servo libertas relinquatur sub conditione, si milles hæredi dederit, tam difficili conditione apposita, testator non censetur habuisse animum dandæ libertatis: idè servus statuliber non est; neque, quamvis adimpleat conditionem, liber fieri poterit.

ASSERTIO CLIX.

Qui sub impossibili conditione matrimonium contrahunt, ipsius matrimonii favore, purè contrahere, & ex eorum voluntate ratum esse matrimonium creditur; idè impossibiles conditiones pro non adjectis habentur.

ASSERTIO CLX.

Cautio Mutiana solum obtinet in conditionibus negativis, quæ in non faciendò conceptæ sunt, & ante mortem impleri non possunt; in affirmativis verò ita demum, si implicitam habeant negativam, non aliàs.

ASSERTIO CLXI.

Legata relicta sub conditione, quæ in non faciendò concipitur, præstita Mutiana cautione de non faciendò, vel de parendo conditioni, statim peti possunt, valent autem sic concepta legata, vel quod in ipso momento moriendi tribuendo magis vitæ, quàm mortis, impleri conditio videatur, ut Cumana declarat; vel ut subtilius animadvertunt alii, ex voluntate testatoris subsistunt, qui tali conditione negativâ apposita, voluisse censetur, ut prius impleteret dispositio, quàm legati